

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XXXV. Vtrum dona tempore, aut natura priora possint esse præmium
actus tempore, aut natura posterioris?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

tatis, præsertim liberi, utpote essentialiter contentio-
si, ac pugnaces, ut superius dictum est, vigent vi aliqua
resistendi iisdem contrariis qualitatibus, omnibusque
proinde causis potentibus ipsas destruere naturaliter.
Vnde est naturaliter impossibile, ut corrumpantur in
instanti immediato ad primum suæ existentie instans,
ut liquet etiam per experientiam in frigore, calore,
aliisque eiusmodi omnibus. Ergo solum per intervalla
quadam determinata temporis, & non pro singulis
quibusque instantibus recurrit nota libertas ad con-
servandum actum, diuersa à libertate exercita quoad
primam eius existentiam, & sic proportionaliter de
aliis successiue durationibus.

Art. 3. Dicendum denique est, etiam pro iis diffe-
rentiis posterioribus durationis, pro quibus datur li-
bertas formaliter diuersa à priori quoad primam exi-
stentiam actus libertate, nouam eam libertatem esse
longè minorem, quam fuerit libertas primi instantis.
Quia actus voluntatis circa aliquod obiectum ex sup-
positione, quod iam existat, habet vim, eamque ma-
ximam inclinandi ad conseruationem sui, adeoque ha-
bet vim maximam minuendi libertatem, quæ præiit
ad primam existentiam sui. Constat enim neminem
affici posse ad aliquod obiectum, quin simul afficiatur
ad suum ipsum affectum; impossibile siquidem est,
ut placeat aliquid, quin placeat ipsum placere; nec
minus manifestum est, affectum, & complacentiam
voluntatis circa aliquid esse inclinationem eiusdem
ad idem. Ergo superaddita voluntati secundum se
considerata inclinatione speciali ad conseruationem
sui actus, ultra inclinationem, quæ aderat ad primam
eius existentiam, quæ specialis inclinatio est indistin-
cta realiter ab ipso actu iam præexistente, eo ipso mi-
nuitur libertas respectu conseruationis. Confirmatur,
quia vnusquisque experitur peculiare difficultatem in
retractando proposito semel concepto, ultra eam, quæ
præexistit in primo instanti pro eodem omittendo.
Nova autem difficultas ad oppositum actus, est dimi-
nutio libertatis respectu ipsius actus. Confirmatur
rursus, quia Angeli ex communi, & vera sententia sunt
immutabiles, saltem moraliter, in proposito semel
concepto, dum non occurrit nouum motiuum. Natura
autè humana, quæ intellectualis, & libera, est valde
affinis naturæ angelicæ. Ergo homo est difficile mo-
bilis à proposito semel concepto, dum non occurrit
nouum motiuum. Est igitur minor libertas pro con-
seruatione actus, quam pro prima eius existentia, sal-
tem dum non instituitur noua deliberatio pro inda-
gando nouo motiuo, eoque conferendo cum motiuo
priori; ac proinde libertas quoad conseruationem
actus est minor, & quidem notabiliter, quam libertas
quoad primam eius existentiam, saltem ut plurimum,
& pro instantibus ferè omnibus conseruationis cuius-
que actus. Diminutio autem libertatis cæteris paribus
est diminutio meriti, ut dictum est. His igitur de causis
non inferitur legitime inconueniens intentum in
obiectione.

Ad 3. Maior intensio actus mali auget malitiam,
& vim demeritoriam eius ad eum omnino modum,
quo dictum est augeri bonitatem, & vim meritoriam
actus boni per maiorem eius intensionem. De obli-
gatione porro exponendi in confessione intensionem
actus peccaminosi dicitur ex professo in qq. de pœni-
tentia. Interim sufficit dicere eatenus solum vnum-
quemque teneri ad exprimendam intensionem, qua-
tenus eam discernere poterit, eo discretionis modo,
qui expositus est in responsione ad primum circa
actum bonum.

QVÆSTIO XXXV.

*Vtrum dona tempore, aut natura
priora possint esse premium actus
tempore, aut natura posterioris?*

IDENTVR posse esse. 1. Quia causa fina-
lis potest exercere suam causalitatem, ante-
quam existat in se intrinsecè, respectu effe-
ctus existentis pro tempore antecedenti;
imò etiam respectu suæ causæ efficientis, adeoque na-
tura prioris. Ergo etiam causa meritoria potest exer-
cere causalitatem respectu præmij, cum tempore,
cum etiam natura prioris. Pater consequentia, quia
causa meritoria, & causa finalis sunt omnino similes
quoad suum causalitatis modum; Nempè vtraque
inducit suum effectum media sui cognitione, quæ
æqualiter potest præcedere ad existentiam vtriusvis.
Pater item antecedens, quia causa finalis exercet suam
causalitatem respectu mediorum indocentium exi-
stentiam ipsius finis; de quorum proinde ratione est,
ut sint natura priora mediatiè, vel immediatiè, quam
ipse finis, & sæpè præcedunt etiam tempore.

2. Meritum potest inducere præmium pro tem-
pore sequenti, & multos post annos exiturum. Ergo
similiter inducere potest præmium pro tempore an-
tecedenti. Probatur consequentia, quia diuina operis
nostri meritorij cognitio, mediatiè qua idem opus
mouet voluntatem diuinam, æquè adeest vtrique tem-
pori, & meritum ipsum æquè deest pro vtraque.

3. Oratio potest exercere vim impetratoriam pro
tempore antecedenti respectu sui. Quod primò, &
principaliter colligitur ex solemniori oratione Ec-
clesiæ petentis, *ut anima defunctorum liberentur de
pœnis inferni; ne absorbeat eas tartarus; ne cadant in
obscurum; ut non pœnas æternas sustineant.* Quam oratio-
nem pater non posse sortiri euentum, quem petit, nisi
pro tempore ad ipsam antecedenti. Deinde cognito
per nuntium, aut litteras, periculo, quod tempore an-
tecedenti subierit Filius, vel amicus in conflictu mi-
litari, naufragio, ruina ædificij, ægitudine, & sic de si-
milibus, familiare omnibus est orando dicere: *Deus
te iuuerit: O, vrinam propitium habueris numen, & vi-
ctor, atque incolumis ab omni malo super sis.* Cuiusmodi
orationes, cum omnes pro euentu temporis præce-
denti, naturali instinctu concipiant, atque nihil per-
peram fiat vniuersaliter ex instinctu naturæ, conclu-
ditur viles eas esse ex sua natura, atque adeò effica-
ciam suam exercere posse pro tempore antecedenti ad
existentiam ipsarum in se intrinsecè. Eadem autem
omnino est ratio quoad hoc de impetratione, & de
merito, utpote operantibus vniformiter.

4. Merces operis dari potest anticipata solutione
ante ipsum opus, ex. gr. equus dari potest militi ante-
cedenter in præmium pro bono vsu futuro ipsius
equi, & frequenter ita fit inter homines. Ergo etiam
auxilium gratiæ dari potest in præmium boni vsus
eiusdem gratiæ, id est, in præmium boni operis sub-
secuturi ad ipsam gratiam.

5. Christus Dominus meruit omnia dona su-
pernaturalia distributa hominibus, qui præxistit
antequam existeret Christus Dominus, non minus,
quam dona distributa post existentiam Christi Do-
mini, ut dictum est q. 41. de Incarnat. Merita autem
nostra habet eandem vim, eundemque modum inducen-
di præmium sibi proportionatū, quam, & quæ habent
merita Christi respectu præmij ipsis correspondentis.

6. Deus,

6. Deus, ex vi decreti sui disjuncti, de conferendo hoc vel illo auxilio gratiæ, seu actualis, seu habitualis, potest prævidere existentiam operationis nostræ bonæ, ac supernaturalis; atque ista prævisione potest moveri ad conferendum determinatè illud auxilium, quod est præstantius inter illa auxilia prius volita disjuncti. Quod proinde auxilium habebit rationem præmij, quoad excessum sui respectu reliquorum auxiliorum; & tamen se toto erit principium operis, cuius est præmium. Eadem ferè ratio est de prævisione operum in decreto diuino intentiuo ipsorum, & inducentium deinde mediante ea prævisione decretum exequutiuum auxiliorum gratiæ, quibus fiant eadem opera; quæque proinde simul sint, & principium, & præmium talium operum.

7. Opera meritoria existentia in tempore inducunt vi sua meritoria decretum diuinum de conferendo præmio, existens ab æterno, quod ipsum decretum habet, vel maximè rationem præmij. Ergo eadem opera possunt à fortiori inducere vi sua meritoria alia quævis præmia existentia pro quouis tempore antecedenti.

8. Deus potest reuelare tempore antecedenti opus tum bonum, tum malum exiturum tempore sequenti, ac proinde potest delectare, & contristare delectatione, & tristitia essentialiter dependentibus ab opere postea futuro. Eiusmodi autem delectatio, & contristatio præexistens ante opus habent rationem præmij, & supplicij propter dependentiam ab eodem opere. Ergo.

Art. 1. Respondetur. *Vita æterna est totum præmium, inquit August. c. 25. de moribus Eccl. Cathol. cuius promissione gaudemus, nec præmium potest precedere meritum, & prius homini dari, quam dignus est. Quid enim hoc inuisus? & quid iustus Deo? Non ergo debemus postulare præmium antequam mereamur accipere.* Quæ sanè probatio est efficacissima, vti est clarissima assertio Augustini de repugnantia antecessoris ex parte præmij respectu meriti. Quia quod datur merenti ratione meriti, eo ipso datur digno, quia dignus est. Vnde cum opus meritorium nondum existens, nondum dignificare quemquam possit, nullum profecto ius impertiri cuiquam potest ad præmium. Quapropter si quid datum erit nondum merenti, id est nondum digno in se intrinsecè, vt illud accipiat, eo ipso datum erit gratis; perinde, atque si nunquam exiturum esset in eo subiecto vllum opus meritorium. Quia, quod nondum existit, perinde se habet respectu temporis præsentis, atque quod nunquam exiturum est, quoad ea, quæ præstare potest solum in genere causæ formalis immediatè per se ipsum, atque huius generis est dignificatio hominis per opus bonum ad suscipiendum præmium. Tam igitur repugnat, vt præmium conferatur hodie dependentè à merito cras exituro, quam repugnat, vt anima infundatur, atque vniatur materiæ hodiè, dependentè ab organizatione, & reliqua eius dispositione inceptura cras, aut vt generetur ignis hodie in materia, quia cras erit disposita per calorem.

Art. 2. Neque verò mirari quisquam debet, quod, quoad hoc punctum æquiparetur habitudo, & ordo meriti ad præmium habitudo, & ordini, quæ datur inter res purè physicas, ac naturales, quia D. Thomas q. 114. art. 1. c. fine, eam comparisonem instituit his verbis: *Id homo consequitur à Deo per suam operationem, quasi mercedem, ad quod Deus ei virtutem operandi deputavit: sicut etiam res naturales hoc consequuntur per proprios motus, & operationes, ad quod à Deo sunt ordinata.* Eo igitur modo debet Deus meritis præmia, quo debet vnicuique, enti naturali proprietates, effectusque ipsi connaturales; ac proinde eadem ratione, quæ non possunt præmitti tempore antecedenti proprietates,

& effectus connaturales entitati alicui naturali, ac physica dependentè ab exigentia eius innata; nec etiam præmitti potest collatio præmij dependentè ab exigentia morali operis exituri tempore sequenti. Rationem huius reddit clarè, & efficacem idem Sanctus Doctor in 2. dist. 27. qu. 1. art. 4. ad 2. Quia Deus non reddit præmij nostris meritis ex iustitia commutativa, aut per modum iustitiæ commutativæ, sed ex iustitia legali, quæ servat modum iustitiæ distributivæ, quod alibi cõfirmatum à nobis est cum eodem Scto Doctore. Hoc autem præter alia discrimina præcipuum datur inter iustitiam commutativam, & distributivam. Quod videlicet nihil interfit, ex conceptu iustitiæ commutativæ, vter commutantium prius accipiat, vel reddat. Emptio enim, & venditio æquè subsistunt, siue pretium solvatur prius, & postea accipiat merx, siue è conuerso merx prius datur, & postea accipitur pretium. Quia vtrius modo superest æqualiter ius in altero commutantium ad æqualitatem inter datum, & acceptum, cum huiusmodi ius non constituitur, aut per id quod accipitur, aut per id, quod redditur, sed per contractum formalem, vel æquiualem, adæquatè distinctum ab utroque eo extremo dati, & accepti. At iustitia distributiva necessariò præsupponit in subiecto, qui faciendæ est distributio, dignitatem ad id, quod distribuendum ipsi est. Quia ius ad distributionem, & bonum distribuendum est indistinctum à dignitate suscipientis respectu muneris suscipiendi, seu quod concedi illi debet ex iustitia distributiva. Itaque tam repugnat, vt aliquid alicui debeatur ex iustitia distributiva, aut per eandem iustitiam conferatur pro tempore antecedenti ad tempus, pro quo primum existit dignitas accipientis ad illud ipsum accipiendum; quam repugnat, vt aliquid alicui debeatur, aut conferatur ex iustitia commutativa pro tempore antecedenti ad tempus, pro quo primum existit ius illud accipiendi ratione contractus, aut legis constituentis adæquatè idem ius. Vnde, concludit D. Thomas loco indicato, cum gratia per modum iustitiæ distributivæ diversis hominibus à Deo datur, non potest esse, quod aliquis ex sequentibus aliis mereatur gratiam prius acceptam. Ista probatio idè efficaciter concludit respectu nostrorum meritorum, quia forma, per quam dignificantur opera nostra bona, est affixa tempore determinato ex sua natura, sicut ipsa opera, quæ dignificantur, neque præcisè vt existens in tempore præcedenti potest dignificare opus futurum pro tempore sequenti, sed incipit dignitas, & dignificatio operis cum incipit esse ipsum opus, ideoque nulla potest illi inesse dignitas ad aliquid inducendum pro tempore antecedenti.

Art. 3. Confirmatur, quia de ratione præmij vt sic, & in communi est, vt sit impulsivum ad opus meritorium, & vt inuocet ad superandum laborem benè operandi, alliciatque ad præponendum honestum turpi, aut minus honesto. Nam, vt ait D. Thomas quæst. 32. art. 5. ad 3. *Præmium est de intentione merentis, vel virtuosè agentis;* ideoque virtuosè agens mouetur præmio tanquam fine ad agendum virtuosè. Bonum autem iam obtentum nec impellit, nec iuvat, aut allicie spe sua, nec intenditur ab operante, tanquam finis, quia nec speramus, nec intendimus, quod iam possidemus, nec de eo quatenus possessio solliciti amplius sumus. Quia de causa in lege, *spem eorum, C. quæ res pignori obligari possint,* cautum est, ne athlete præmij certaminis, ante certamen ipsum traducerent in alios pactis conditionatis, aut permutarent, obligarentve. Ne videlicet sublata præmij spe languerent animi. Est igitur contra rationem præmij, vt retribuat pro tempore antecedenti ad tempus, pro quo primum existit opus meritorium. Licet autem hæc ratio non conuincat vniuersaliter, non posse conferri pro tempore

pore antecedenti ad meritum priores partes praemij non consistentis in indivisibili, dummodo referretur usque ad instans existentiae operis meritorij, postrema pars ultimò completiva eiusdem praemij; quo pacto collata sunt, propter merita Christi futura, dona gratiae antiquis Sanctis PP. dilata interim collatione gloriae usque ad tempus subsequens respectu eorundem meritorum Christi: Conducit nihilominus quoad totam rationem praemij respectu meritorum nostro- rum, quia nos indinsum mouemur spe gratiae, & gloriae, nec concipimus spem ullam seorsim, aut desiderium respectu gloriae ex suppositione gratiae, ut existentis in tempore antecedenti ad instans, pro quo vnumquemque actum elicimus; cum non habeamus cognitionem, per quam nobis innotescat seorsim possibilitas obrinendi gratiam, aut gloriam, sed de vtraque indiuisim implicite, vel explicitè concipiamus actum fidei. Ergò nobis, saltem de potentia ordinaria, non potest provenire vllum praemium pro tempore antecedenti ad meritum seu partialiter, seu totaliter, quod attinet ad vim peculiarem huius rationis.

Art. 4. Adde postremo rationem aliam, quae vniuersaliter conuincat repugnantiam metaphysicam omnis, & cuiusvis praemij antecedentis tempore meritum purae creaturae, sicut conuincit prima ratio. Metaphysicè repugnat, ut insigatur poena aliqua ratione peccati nondum existentis. Ergò etiam repugnat, ut conferatur aliquod praemium ratione meriti purae creaturae nondum existentis. Pater consequentia, quia tam repugnat, ut opus bonum purae creaturae, contineat in se dignitatem praemij pro tempore antecedenti ad existentiam suam, quam repugnat, ut peccatum aliquod contineat in se dignitatem supplicij pro tempore antecedenti ad existentiam suam; quandoquidem vtrumque est finitum, & limitatum, atque affixum tempori determinato quoad omnia, & singula, quibus vtriusque dignitas, & indignitas; vis meritoria, & demeritoria constituitur. Antecedens autem est imprimis in confesso apud omnes. Deinde probatur efficaciter, quia est intrinsecè turpe, ut innocens puniatur, dum est innocens. Innocens autem est, qui nondum peccauit. Ergò est intrinsecè turpe, ut puniatur quis antequam peccet. Confirmatur, quia innocens, dum est innocens, ratione innocentiae est dignus, ut non puniatur. Repugnat autem, ut aliquis simul sit dignus, ut puniatur, & ut non puniatur. Et similiter repugnat, ut habeat rationem poenae malum inflictum ei, qui non est dignus pati idem malum. Ob haec igitur repugnat meritis purae creaturae, ut ratione ipsorum conferatur aliquod praemium pro tempore antecedenti ad existentiam eorum.

Art. 5. Manifestius autem quodammodo est praemium non posse esse prius natura, quam meritum. Quia principium meriti non potest cadere sub meritum, cuius est principium, ut fert celebre Theologorum axioma. Cuius axiomatis ratio est, quia qui est indifferens ad meritum, & omissionem meriti, eo ipso est indifferens ad obtinendum, & non obtinendum praemij; de cuius videlicet ratione est, ut conferatur dependenter à merito, & negetur dependenter à defectu meriti, uti dicitur distinctus in q. seq. Quicumque autem meretur, est indifferens pro priori natura ad merendum, & non merendum; cum sit de ratione meriti libertas indifferentiae ad opus meritorium, & ad omissionem omnis operis meritorij, ut apparet ex dictis supra. Nemo verò est indifferens ad aliquid eorum habendum, & non habendum, per quae constituitur intrinsecè in ratione indifferentis, facta suppositione, quod iam sit indifferens. Quodvis autem principium meriti constituit intrinsecè partialiter, vel totaliter indifferentiam merentis ad merendum, & non merendum. Repugnat igitur, ut aliquid sit praemium meriti,

cuius est principium, ac proinde repugnat, ut praemium sit prius natura, quam meritum, cuius est praemium. Ergo dona tempore, aut natura priora non possunt esse praemium actus eiiciti à pura creatura tempore, aut natura posterioris.

Ad 1. Concesso antecedenti negatur consequentia. Quia licet commune sit causa meritoria cum finali, ut exerceat suam causalitatem mediante cognitione sui; differt tamen ab eadem, quia causa meritoria exercet suam causalitatem mediante cognitione, qua cognoscitur subiectum merens dignificari per actum meritorium respectu praemij conferendi dependenter ab eodem actu. Ostensum autem est istiusmodi dignificationem subiecti non posse cognosci pro tempore antecedenti ad instans, pro quo primò existit in se intrinsecè actus ipse meritorius. Nihil autem eiusmodi occurrit in causa finali, quae videlicet sufficit, ut cognoscatur sub conceptu bonitatis secundum se.

Ad 2. Opus meritorium, ex quo incipit existere, perseverat pro tempore sequenti, vel formaliter per se ipsum, vel virtualiter, seu aequialenter ratione alicuius sui effectus, & eatenus potest inducere praemium pro tempore sequenti. At pro tempore antecedenti neque existit formaliter per se ipsum, neque aequialenter ratione alicuius sui effectus. Nulla igitur est consequentia à tempore sequenti ad tempus antecedens.

Art. 1. Ad 3. Negatur in primis antecedens. Quod attinet ad primam eius probationem, non videtur credibile Ecclesiam fundere preces vllas suas cum ea intentione; cuius validitas, & nullitas est controuersa, & exposita opinionibus probabilibus Theologorum. Eiusmodi autem est intentio impetrandi aliquid pro tempore antecedenti per preces temporis praesentis, negantibus Vasquez, & aliis validam illam, & vtilem esse posse, & affirmantibus Medina, atque aliis. Quod ad alteram probationem attinet, notum est, neminem concipere eiusmodi, seu affectus, seu preces directas in euentum reipsa praeteritum, postquam innouit de exitu periculi, & non solum de ipso periculo secundum se. Nemo enim dicit: vtinam euaserit victor, sitque incolumis filius, aut amicus meus, postquam certo scit eum fuisse victum, nec iam amplius vinere; cum tamen si preces valerent in praeteritum, aequè vtiliter, ac prudenter fundi possent post notitiam euentus periculi, atque post notitiam solius periculi secundum se.

Art. 2. Dicendum itaque est eiusmodi verbis respicientibus tempus praeteritum, & euentum reipsa existentem pro tempore praeterito, exprimi orationes non impetratorias, sed pure affectiuas, nec animo impetrandi, sed solum exercendi affectum charitatum. Pro qua re obseruandum est totidem modis exurgere effectus in voluntate, quot modis apparent in intellectu obiecta affectuum. Quia ergo de animabus defunctorum perinde cognoscitur periculum damnationis earum aeternae, & possibilitas, ut damnentur, simulque ignoratur vtrum horum illis contigerit; sicut respectu adhuc viuientium: propterea concipitur affectus liberationis à poenis inferni respectu defunctorum, similis affectui eiusdem liberationis, qui concipitur respectu viuientium. Eadem est ratio de affectu, qui concipitur cum notitia periculi praecedentis dum ignoratur exitus periculi, quia eatenus periculum reipsa praecedens sortitur in intellectu apparentiam similem illi, quae datur de periculo praesenti, & nondum terminato per vltimum eius euentum; ideoque hic etiam concipitur affectus circa euentum reipsa praeteritum similis eatenus illi qui concipitur circa euentum reipsa nondum sequutum. Eiusmodi itaque affectus charitativus, seu paternus, aut amicalis exprimitur per verba proposita in obiectione, & omnes absterne

abstinent à similibus verbis respectu eorum, de quibus iam innotescit, quem exitum reipsa habuerint, an videlicet sint iam in celo, an in inferno; an vicerint, & sint incolumes; an victi fuerint, atque obierint, quia ratione huius notitiæ, sortiuntur præterita apparentiam diuersam ab apparentia præsentium, & futurorum. Cæterum ad concipiendam voluntatem impetrandi aliquid, & ad adhibenda media pro consequuntione alicuius rei, necesse est, ut id positum apprehendatur tanquam nondum existens, vel certè, ut præscindatur ab existentia, & non existentia eius tum vagè, tum determinatè. Quia nemo monetur ad præteritum, ut præteritum; siue apprehensum cum præteritione, ut apparet inter alia ex experientia obternata in posteriori parte articuli præcedentis. Orationes igitur quæ proponuntur in obiectione sunt purè affectiue, & non impetratoriæ, nec propterea sunt, aut inutiles, aut insipientes, minusve prudentes, quia vtile, atque honestum est affici ad omnem bonitatem, iuxta dignitatem, & apparentiam eius præ-existentm ex parte intellectus, tamen non sequatur inde, nec sequi possit effectus aliquis vltior.

Art. 3. Responderi deinde posset, transmissio, quod intenditur de oratione, deque eius vi impetratoria in præteritum, & negata paritate pro vi meritoria in præteritum. Ratio differentia est, quia vis impetratoria orationis nititur gratia, & propensione benefica eius, ad quem funduntur preces, erga eum, qui eas fundit, ut docet D. Thomas, alique communiter, vis verò meritoria nititur dignitate merentis, & iustitia respiciente eam dignitatem. Benenolentia autem Dei erga homines est essentialiter æterna, ideoque inducere potest suos effectus pro qualibet differentia temporis indiscriminatim, tamen occasio eorum sit affixa temporis determinato. At dignitas meritoria puri hominis est affixa temporis determinato, ideoque non potest inducere suos effectus pro quouis tempore indiscriminatim.

Ad 4. Patet ex dictis supra art. 2. in responsione ad questionem. Ad 5. Actus meritorij Christi Domini dignificati fuere ad præmium dignitate essentialiter æterna, ideoque ambiente indiscriminatim omnes, & qualibet temporis differentias. Quapropter, etsi Deus præviderit illos existentes, & incipientes existere pro tempore determinato, simul tamen prævidit, ut dignos retributione, & præmio pro quavis temporis differentia, uti ponderatum est q. 41. de Incarn. præsertim ad 1. At dignitas actuum puræ creaturæ tota est affixa temporis determinato, non minus, quam ipsi actus, ideoque non potest habere eandem amplitudinem, & vniuersalitatem permouendi ad collationem præmij pro quavis temporis differentia, sed solum pro tempore, cui coexistit, & pro tempore sequenti.

Ad 6. Negatur imprimis suppositum de decretis Dei disunctiuis, & determinatis; intentiuis, & exequutiuis distinctis inter se virtualiter intrinsecè. Huiusmodi enim machinulæ euerse sunt funditus multiplici argumento q. 22. de Deo. Deinde Deus non rependit præmia propter actus bonos, prout existentes præcisè in intentione, & decretis ipsius Dei, & prout præmissos in eisdem solis, sed propter actus, prout existentes in se ipsis intrinsecè, & superantes reipsa difficultates bene operandi. Actus autem boni, prout existentes in se ipsis intrinsecè, & superantes reipsa difficultates in contrarium, non possunt videri à Deo, nisi ut dependentes à tali principio adequato determinatè sumpto; quia non possunt sic existere reipsa, nisi dependenter ab illo; & Deus vnumquodque videt, & cognoscit, prout reipsa est, ideoque nullius effectus, ut taliter existens præmissione moueri potest ad determinandum principium eius, siue adequatum, siue inadæquatum.

Ad 7. Quod actus aliquis diuinæ voluntatis possit habere causam aliquam meritoriam sui secundum se, & quoad prædicatum aliquod secum identificatum, uti aulus est dicere Casalius, est cogitatio perabsurdum, ut obseruatum est ex D. Thoma quæst. 32. de Deo, atque ibidem quæst. 31. ostensum est quo pacto meriti possimus effectus decretorum diuinæ voluntatis, quin mereamur ipsa decreta. Negatur itaque antecedens.

Ad 8. Multa multi irretiunt reuelationibus diuinis, quarum natura est multo magis imperuia intellectui nostro, quam natura earum rerum, quarum cognitio, & notificatio queritur per eandem reuelationem, ideoque manifestatur ignotum per ignotius. Dico reuelationem anticipatam boni, vel mali operis extituri pro tempore sequenti, & effectus eiusdem reuelationis pariter antecedentes, non posse habere rationem præmij, aut pœnæ respectu operis reuelati, idque ob rationes vniuersales superius propositas. Alios igitur ob fines inducet Deus eiusmodi reuelationes & earum effectus, siue delectent, siue contristent, profint, vel noceant; quam ut illis anticipatè recompenset merita, & demerita nondum existentia; sicut inducere valet alia, & bona, & mala pro quavis differentia temporis absque intentione præmiandi, aut puniendi, & quin propterea detrahat aliquid de præmio, aut supplicio subsequunturo reipsa ad opera bona, & mala.

QVÆSTIO XXXVI.

Vtrum detur mutua connexio ex natura rei cum mutua dependentia inter meritum, & præmium?

DETUR neque meritum connecti ex natura rei cum præmio, neque præmium cum merito, sed vtrumuis existere posse ex natura rei quoad entitatem absque denominatione, & ratione formali, aut meriti, aut præmij, imò esse contra conceptum tum meriti, tum præmij, physicam connexionem intrinsecam vtriusvis cum altero, atque alterius ab altero dependentiam maximè mutuat. 1. Quia est de ratione præmij dependentia à libera voluntate conferentis. Qui enim coactus necessitate naturali aliquid agit, non censetur recompenfari, & premiari. Est igitur contra rationem præmij, ut meritum connectatur cum ipso ex natura rei, seu, ut naturali necessitate inenitabiliter sequatur existentia eius ex meriti existentia. Confirmatur, quia de conceptu præmij est, ut habeatur ex concessione præmiantis. Eius autem est concedere, qui potest & negare, ut fert axioma iuris. Repugnat igitur, ut præmium sit innegabile ex suppositione meriti.

2. Habitus boni, & mali, species intellectuales, vbicationes, & durationes necessariò resultantes ex actibus bonis, & malis non habent rationem præmij, aut pœnæ, præcisè, quia necessitate naturali consequuntur ad eos actus. Ergo id solum potest habere rationem præmij, quod non subsequitur ad actum bonum necessitate naturali, sed libere illi superadditur.

3. Quicumque est dominus alicuius rei, potest eam donare liberaliter cui vult. Deus autem est perfectè Dominus omnium donorum, quibus recompenfat merita nostra, & quæ confert in eorum præmium. Ergo eadem donare potest liberaliter nullis præcedentibus